

Digiosaajat sopeutuvat muutokseen

Maaliskuun puolivälissä maailma mullistui. Uudenlaisessa todellisuudessa pärjäävät he, joilla on digitaaliset perustaidot hallussa.

Kun projektipäälliköt **Janne Laulumaa** ja **Kim Katainen** viime syksynä aloittivat digitaalisten perustaitojen FutureFit-koulutusohjelman luotsaamisen, kukaan ei osannut aavistaa, miten ajankohtaisia heidän oppinsa muutama kuukausi myöhemmin olisivat.

– Moni älykännykän käyttäjä pystyy adaptoitumaan uuteen tilanteeseen ja asioimaan verkossa viranomaisten kanssa ja tilaamaan kotiin ruokaa, mutta riskiryhmä on porukka, joka ei ole kokenut tarvetta digipalveluille ennen kuin nyt, Laulumaa kertoo.

Katainen vertaa digitaalista peruskuntoa fyysisen kunnan ylläpitämiseen.

– On hyvä pyrhtää lenkille, jos peruskunto on kunnossa, mutta jos se on nolla, liikkeellelähtö on hankalampaa. Samalla tavalla myös digitaalista peruskuntoa tulisi pitää yllä.

FutureFit-koulutusohjelma on suunnattu henkilöstökoulutuksena digitaalisen työn murroksen kohteena oleville työpaikoille. 14 tunnin koulutuksessa käydään läpi muun muassa älylaitteita ja

sovelluksia, pilvipalveluiden toimintaa, digiviestintää työpaikalla, tietoturvaa ja yksityisyyttä, koneoppimista ja tekoälyä sekä jatkuvaa oppimista.

– Nuo kaikki ovat juuri niitä taitoja, joita tällä hetkellä tarvitaan, ja niitä voi verrata myös muihin yhteiskunnassa tarvittaviin perustaitoihin kuten luku- ja kirjoitustaitoon ja matemaattisiin taitoihin, Palvelualojen ammattiliiton asiantuntija **Mikko Laakkonen** muistuttaa.

NOPEASTI KOULUTUSTA

Janne Laulumaa ja Kim Katainen ehtivät vetää neljä FutureFit-koulutusta ja kymmenkunta oli jo sovittuna, kun koronavirus iski. Koska monessa yrityksessä on parhaillaan yt-neuvottelut käynnissä tai muuten kova kiire päällä, jo sovittujenkin koulutusten pitäminen on selvitystilassa. Laulumaa ja Katainen kuitenkin uskovat, että kun koronahässäkkä laantuu, yritykset ovat edelleen hankkeessa mukana.

Koulutuksia oli tarkoitus toteuttaa paikan päällä järjestettävänä tilaisuuksina kevään 2020 aikana 30–35 työpaikalla eri puolilla Suomea teollisuuden, logistiikan ja palvelualan yrityksissä. Sekä työntekijälle että työnantajalle ilmainen koulutus on tarkoitettu työntekijöille, joilla on puutteita digiosaamisessa. Koulutukseen osallistutaan työajalla. Nyt koulutus on siirretty kokonaan verkon kautta tapahtuvaksi.

– Tarve voi eskaloitua nopeastikin, kun yrityksissä huomataan, että heillä on porukkaa, joka tarvitsisi koulutusta, ja koska kurssin taidot ovat juuri sitä, mitä nyt tarvitaan, jotta pärjää työelämässä ja yhteiskunnassa.

Myös luottamusmiehet ovat yrityksissä pitäneet esillä, että tällaista olisi mahdollisuus järjestää nopeasti.

PERUSTAITOT KUNTOON

FutureFit-koulutus lähtee liikkeelle perusteista, miten käyttää videoverkkopalveluita, älylaitteita ja sovelluksia, ja johdattaa askel askeleelta, miten jatkaa itseä kiinnostavien asioiden opiskelua verkossa, muun materiaalin avulla tai vaikka työpaikalla erilaisissa ryhmissä. Verkkokoulutuksessa ihmiset eivät ole fyysisesti yhtenä ryhmänä samassa tilassa. Silti opiskelu tapahtuisi pitkälle samaan tapaan kuin paikan päällä tapahtuvassa koulutuksessa.

– Ainoa muutos on, että sen sijaan, että olisimme luokan edessä puhumassa, olemme opiskelijoihin yhteydessä reaaliaikaisesti videoyhteyden välityksellä, Kim Katainen kertoo.

Hän kuitenkin myöntää, että alku tulee olemaan haastava.

– Jos joku on ihan ummikko laitteiden kanssa, voimme jo edellisenä päivänä käydä hänen kanssaan läpi perusasioita.

Jokainen opiskelija saa opiskelua varten päätelaitteen, joka on läppärin ja tabletin yhdistelmä.

– Toinen vaihtoehto on laittaa sen väliin paperille ohjeet koneen ja ohjelmien käynnistämistä varten tai voimme laittaa ohjeet koneelle niin, että kun sen avaa, näytölle aukeaa valmiiksi ohjeistus.

Itse opetus etenee pienissä osioissa omaan tahtiin opettajan ohjeistuksen mukaan niin, että opiskelijat katsovat erilaisia opetusalustalla olevia videoita ja tekevät tehtäviä.

– Välissä on taukoja, jolloin me otamme heihin reaaliaikaisen videoyhteyden ja keskustelemme aiheesta, Janne Laulumaa sanoo.

Laulumaa kertoo, että iso haaste on huomata, jos joku ei osakaan ja ahdistuu.

– Videon välityksellä emme näe mikroilmeitä ja emmekä välttämättä ymmärrä, jos joku kaipaa apua.

APUA MUUTOKSEEN SOPEUTUMISESSA

Jo entuudestaan palvelualoilla on tarvittu monenlaista digiosaamista. Kaupan työntekijät tarkistavat mukana kulkevalta tabletilta tuotemääriä ja tilauksia. On ravintoloita, joissa tilaus tehdään itse tabletilla ja tilaus menee suoraan keittiöön, jossa keittiöhenkilökunnan pitää osata ottaa se vastaan. Varastologistiikka on pitkälle digitalisoitunut ja robotisaatiokehitys ollut jo pitkään todellisuutta.

Koronaviruksen myötä alalla tapahtui kuitenkin isoja muutoksia päivissä. Monet kaupat ja ravintolat ottivat käyttöön verkkotilaukset ja kotiinkuljetukset, kun kotitilaukset kasvoivat räjähdysmäisesti.

–Niillä yrityksillä, joilla perusdigitaidot olivat kunnossa, on paremmat mahdollisuudet sopeutua tähän erittäin nopeaan muutokseen, Mikko Laakkonen sanoo.

Ruokamarketeissa työntekijöitä on siirretty hoitamaan verkkotilauksia.

– Osalla henkilökunnasta on siihen riittävä osaaminen, mutta heillä, joilla ei ole, saattaa asema työyhteisössä olla tavalla tai toisella epävarmempi.

Tämä saattaa myös polarisoida työyhteisöä.

– Sellainen työyhteisö, jossa kaikilla on suurin piirtein samat puitteet tehdä töitä ja pärjätä muutoksessa, on dynamisempi ja voi paremmin muutoksessa.

Laakkonen myös muistuttaa, että perustaitojen päälle voi aina rakentaa jalostuneempaa osaamista.

– Me emme tiedä, mitä taitoja tulevaisuudessa tarvitaan, mutta niin kauan, kun meillä on perustaidot kunnossa, meillä on paremmat mahdollisuudet sopeutua tulevaan. Siksi tarvitaan hankkeita, jotka keskittyvät perustaitoihin, koska on myös paljon heitä, joilla ne ovat hatarat ja vaativat petraamista.

*Natasha Petrell
Kuva: Istockphoto*

Lisätietoa FutureFit koulutusohjelmasta:

Projektipäällikkö Kim Katainen kim.katainen@tsl.fi

Projektipäällikkö Janne Laulumaa janne.laulumaa@tsl.fi

Lue lisää aiheesta:

<https://aikamerkki.org/laitteet-tutuksi/>

<https://aikamerkki.org/digitaidot-kuuluvat-kaikille/>

FutureFit-koulutusohjelma on Googlen hyväntekeväisyyteen keskittyvän Google.org-organisaation rahoittama. Se lahjoitti kaksi miljoonaa dollaria brittiläiselle innovaatioäätiö Nestalle, joka järjestää rahalla digikoulutusta Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Hollannissa ja Belgiassa. Suomessa Nestan yhteistyökumppaneina ovat SAK, TSL ja Demos Helsinki sekä ammattiliitoista PAM, Teollisuusliitto ja AKT. Yhdessä ne etsivät käytännön ratkaisuja digitaalisten taitojen oppimiseen ja opettamiseen.